

наміку банківського кредитування населення в Україні на макрорівні, виступає обсяг депозитів домашніх господарств. Тобто, зростання обсягів депозитів населення прямо пропорційно впливає на обсяг портфеля кредитів, наданих населенню.

Використання запропонованої методики дозволить спрогнозувати зміну динаміки банківського кредитування населення. Це дасть змогу використати отримані результати для визначення впливу зміни окремих чинників на економічний розвиток через банківське кредитування населення. Наприклад, плануючи зміну індекса споживчих цін можна заздалегідь визначити, як при цьому зміниться обсяг кредитування населення за інших рівних умов, та в подальшому визначити вплив такої зміни на макроекономічні процеси.

Проведене моделювання дозволяє не лише визначити впливовість окремих факторів на динаміку

банківського кредитування населення, а й здійснити прогнозування на різні часові періоди залежно від мети аналізу як на рівні країни, так і на рівні певного регіону, у тому числі із урахуванням сезонності.

Список використаних джерел

1. Грошово–кредитна та фінансова статистика НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1

2. Рівень закредитованості населення України. Аналітичний звіт [Електронний ресурс] – Офіційний сайт НАБУ. – Режим доступу: [https://nabu.ua/images/tiny_mce/file/IFC_GfK_Over_ind_ukr%20\(1\).pdf](https://nabu.ua/images/tiny_mce/file/IFC_GfK_Over_ind_ukr%20(1).pdf)

3. Стрільчук Ю.І. Вплив банківського кредитування населення на економіку / Ю.І. Стрільчук // Економіка. Фінанси. Право. – Київ : Аналітик, 2017. – №2/1. – С. 45 – 48

УДК 351.824.1:330.341.1:338.45.021.8[477]

С.В. КУЙБИДА,

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки ІПДО НУ «Львівська Політехніка»

Напрями забезпечення прискореної інноваційної реструктуризації промисловості України

У статті досліджено державну політику інноваційного розвитку України. Виявлено негативні тенденції інноваційної діяльності серед яких: зниження наукоємності ВВП, зменшення обсягів фінансування, зменшення кількості науковців у наукових організаціях. На підставі аналізу основних показників інноваційно активних підприємств, обґрунтовано необхідність формування нової інноваційної політики розвитку промислових підприємств. Визначено проблемні зони реформування державної інноваційної політики промислових підприємств та запропоновано заходи щодо забезпечення прискореної інноваційної реструктуризації промисловості України на основі оновлення відповідної політики. Обґрунтовано важливість трансформації економіки України із сировинної в інноваційну шляхом підтримки реалізації промислової продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, фінансування заходів щодо створення і підтримки діяльності кластерів, правових і цифрових можливостей, а також створенні умов для інвестицій.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційна політика, інноваційна реструктуризація, інноваційно активні підприємства, модернізація.

С.В. КУЙБИДА,

аспірант кафедри теоретической и прикладной экономики ИПДО НУ «Львовская Политехника»

Направления обеспечения ускоренной инновационной реструктуризации промышленности Украины

В статье исследована государственную политику инновационного развития Украины. Выявлены негативные тенденции инновационной деятельности среди которых: снижение наукоёмкости ВВП, уменьшение объёмов финансирования, уменьшение количества ученых в научных организациях. На основании анализа основных показателей инновационно активных предприятий, обоснована необходимость формирования новой инновационной политики развития промышленных предприятий. Определены проблемные зоны реформирования государственной инновационной политики промышленных предприятий и предложены меры по обеспечению ускоренной иннова-

ционной реструктуризации промышленности Украины на основе обновления соответствующей политики. Обоснована важность трансформации экономики Украины из сырьевой в инновационную путем поддержки реализации промышленной продукции как на внутреннем, так и на внешнем рынках, финансирование мероприятий по созданию и поддержке деятельности кластеров, правовых и цифровых возможностей, а также созданию условий для инвестиций.

Ключевые слова: инновационное развитие, инновационная политика, инновационная реструктуризация, инновационно активные предприятия, модернизация.

S. KUIBIDA,

postgraduate student, National University Lviv Polytechnic

Directions of ensuring the accelerated innovation restructuring of Ukrainian industry

The article investigates the state policy of innovation development of Ukraine. It is found the negative tendencies of innovation activity among which: reduction of science intensity of GDP, reduction of financing volumes, decrease of the number of scientists in scientific organizations. Based on the analysis of the main indicators of innovative active enterprises, the necessity of forming a new innovation policy for the development of industrial enterprises is substantiated. The problem areas of reforming the state innovation policy of industrial enterprises were determined, and measures were taken to provide accelerated innovation restructuring of Ukrainian industry on the basis of updating the relevant policy. The importance of transforming Ukraine's economy from raw materials into innovation is substantiated by supporting the implementation of industrial products both on the domestic and foreign markets, financing of activities aimed at creating and maintaining cluster activities, legal and digital capabilities, as well as creating conditions for investment.

Key words: innovative development, innovation policy, innovation restructuring, innovation active enterprises, modernization.

Постановка проблеми. Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» передбачено, що Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. З цією метою передбачено запровадження загальнодержавної Програми розвитку інновацій [21]. Наразі вже розпочався 2018 р. і відповідні показники розвитку не свідчать про досягнуті успіхи. Поряд з високим інноваційним потенціалом Україна не демонструє помітних інноваційно–економічних результатів. Однією з причин цього є те, що станом на 2017 р. лише 18,9% підприємств запроваджували інновації [5], що менше приблизно втричі, ніж у середньому по Європейському Союзу. Очевидно, що досягти визначеної в Стратегії мети з кожним днем стає все складніше.

Враховуючи, що порівняно з європейськими державами, Україна виглядає низькоконкурентоспроможною (закріпилася тенденція збереження протягом багатьох років останнього місця у Європейському інноваційному таблиці (European Innovation Scoreboard) [26], то необхідно шукати нові підходи до здійснення інноваційної політики для отримання результатів у максимально короткі терміни. Для цього є певні передумови. Так, незважаючи на невисокі загальні позиції України в

Глобальному індексі конкурентоспроможності за 2016–2017 рр. Всесвітнього економічного форуму (The Global Competitiveness Report) – 85–ге місце зі 138 країн, наша держава протягом багатьох років зберігає суттєвий інноваційний потенціал, який ще не реалізований. Невипадкового за субіндексом «Інновації» вона обійняла в рейтингу 52–гу позицію [28]. Оптимістичні показники й за Глобальним інноваційним індексом 2016/2017 (The Global Innovation Index), де Україна зайняла 50–те місце зі 127 [29].

Вагомим чинником оновлення інноваційної політики є також укладена Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, у тому числі запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС з 1 січня 2016 р., що вимагає суттєвого підвищення конкурентоспроможності підприємств на інноваційних засадах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика інноваційного розвитку промислових підприємств перебуває у фокусі уваги великої когорти науковців. На сьогодні її досліджували А.Гриньов [2], В.Гусев [3], С.Чистов, А.Никифоров, Т.Куценко [4], В.Геєць, В.Голіков, Б.Кваснюк [8], А.Завербний [10], М.Колісник [13] та інші.

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

Суттєву увагу інноваційному розвитку держави приділено у Щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році» [1].

У цих та інших публікаціях пропонується різні підходи до забезпечення інноваційного розвитку промисловості. Водночас досі не вирішене завдання, яким чином прискорити відповідні процеси.

Мета статті – обґрунтувати підходи і напрями забезпечення прискореної інноваційної реструктуризації промисловості України в існуючих станом на 2018 рік ресурсних та економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. Насамперед охарактеризуємо ситуацію щодо розвитку інноваційної сфери за допомогою статистичних показників.

Так, повільно, але постійно збільшується частка інноваційно активних підприємств, проте досі ще не перевищує 20%, тоді як у державах ЄС їх не менше 50%, а в деяких набагато більше.

Питома вага реалізованої української інноваційної продукції в обсязі промислової теж суттєво зменшилася – 3,9% у 2010 р. до 1,4% у 2015 р.

Щодо фінансування, то відповідні показники теж демонструють негативну динаміку. Враховуючи валютні курси досліджуваних років, то ситуація загалом критична: в 2016 р. було виділено з Державного бюджету коштів на суму 6,88 млн дол. США (курс 26:1), а в 2010 р. – 10,88 (курс 8:1).

Науковці І.Єгоров та В.Грига підраховали, що фінансування НДДКР з Державного бюджету України у 2017 р. становило близько 0,55%, тоді як у державах–лідерах становить: у США – 2,06% (2014 р.), Японії – 1,78% (2014 р.), у середньому по ЄС–28 – 1,36% (2015 р.) [9, с.186–187].

У свою чергу, частка витрат на наукові дослідження та розробки в 2015 р. у ВВП держав–членів ЄСу середньому становила 2,03 %, у США – 2,79 %, Японії – 3,49 %, Південній Кореї – 4,23 % [27]

Загалом в Україні за період її відновленої незалежності не виконуються вимоги ст. 48 Закону України «Про наукову і науково–технічну діяльність» [18], у якій зазначено, що «держава забезпечує бюджетне фінансування наукової та науково–технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 % від валового внутрішнього продукту України». Наприклад, у 2016 р. відповідна сума мала б становити 40,551 млрд грн, а становила – 5 млрд грн.

У Щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України 2017 р. відзначається непаритетність розподілу бюджетного фінансування наукових і науково–технічних робіт за секторами науки. Основне фінансування НДДКР за рахунок бюджету припадає на галузеві (23,9 %) й академічні сектори науки (62,5 %), при цьому НДДКР заводського сектору фінансуються лише на 3,8 %. Це поглиблює розрив фінансування між реальним сектором економіки та науково–освітньою сферою й ускладнює практичне використання результатів вітчизняних науково–технологічних розробок у промисловості [1, с.650].

Статистичні дані свідчать й про інші негативні тенденції:

- зниження наукоємності ВВП приблизно вдвічі – з 1,36% у 1996 р. до 0,64 в 2015 р.;
- зменшення кількості науковців у наукових організаціях майже у 5 разів порівняно з 90–ми роками (63864 у 2016 році проти 313079 у 1990 р.);
- зменшення обсягів фінансування інноваційної діяльності за кошти іноземних інвесторів – зі 133,1 млн грн у 2000 р. до 23,4 у 2016 р. (майже у 6 разів);
- збереження стабільно низького попиту промислових підприємств на нові технології (витрати на придбання інших зовнішніх знань у загальному обсязі інноваційних витрат промислових підприємств у 2012–2015 рр. не перевищували 1 %);

Таблиця 1. Основні показники щодо інноваційного розвитку України

Показники	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Частка інноваційно активних підприємств, %	13,9	16,3	17,5	16,9	16,1	17,36	18,9
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	3,9	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4	–
Фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету, млн грн	87	149,2	224,3	24,7	344,1	55,1	179,0

* без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Таблицю сформовано на основі даних Державної служби статистики України [5]

– близько 80% інноваційних витрат спрямовують на закупівлю вже готових технологій, а не їх спеціальне створення;

– традиційно підприємства надають перевагу імпортному устаткуванню, тоді як вітчизняні технологічні розробки переважно залишаються незадіяними, або впроваджуються в інших країнах світу [5].

За видами промислових підприємств ситуація щодо їх інноваційного розвитку теж є незадовільною (табл. 2).

Згідно з даними табл. 2, найбільше інноваційно активних підприємств у задіяно у виробництві коксу, продуктів нафтоперероблення, хімічних речовин і хімічної продукції, електричного устаткування ($\approx 27-29\%$), комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів (37%), фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (47,5%).

Водночас найменш інноваційними є підприємства добування кам'яного та бурого вугілля (7,3%), добувної промисловості і розроблення кар'єрів (9%), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (10,5%).

Загалом зазначені в табл. 2 дані свідчать про більшу інноваційну активність підприємств, які орієнтовані на зовнішні ринки та мають більш конкурентне середовище. Так, ці чинники є суттєвими і їх слід враховувати в оновленні інноваційної політики.

Згідно статистичних даних, близько половини попиту вітчизняних підприємств на товари, виготовлені на основі інноваційних технологій, задовольняється переважно за рахунок імпортних поставок. Водночас домогосподарства купують імпортну продукцію, насамперед це продукція машинобудування та фармацевтична.

Вище викладене свідчить про необхідність забезпечення прискореної інноваційної реструктуризації промисловості України на основі оновлення відповідної політики.

У середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року [20] йдеться про такі напрями державної інноваційної й промислової політики:

– створення передумов для розвитку та широкого впровадження інновацій в усіх галузях економіки, а також подальшого переходу до цифрової економіки, зокрема вдосконалення нормативно-правової та регуляторної бази у сфері інновацій, інтелектуальної власності

Таблиця 2. Частка інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності у 2015 р. [1, с. 775]

Види промисловості	% до загальної кількості підприємств
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	9,0
Добування кам'яного та бурого вугілля	7,3
Переробна промисловість	19,5
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	18,1
Текстильне виробництво; виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	13,2
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	12,1
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	28,6
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	27,0
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	47,5
Виробництво гумових та пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	12,8
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	17,5
Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	30,5
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	37,5
Виробництво електричного устаткування	28,2
Виробництво машин та устаткування, не віднесених до інших угруповань	26,2
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	37,0
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин та устаткування	14,1
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	10,5
Промисловість України загалом	17,3

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

та цифрової економіки, вдосконалення державної політики у цих сферах та запровадження програм, спрямованих на стимулювання та підтримку інноваційного розвитку;

– створення умов для збільшення обсягу інвестицій у промисловість, забезпечення модернізації виробництва та інфраструктури, створення передумов для розвитку і диверсифікації експорту, включення вітчизняних підприємств у світові ланцюги доданої вартості.

Цілями 2017 р. у документі визначено: вдосконалення законодавства для стартапів (корпоративного, податкового, у сфері інтелектуальної власності, валютного регулювання тощо), інноваційної діяльності та у сфері телекомунікаційних послуг, надання інформаційних послуг.

Так, фокус робиться на підтримці стартапів, правових і цифрових можливостях, а також створенні умов для інвестицій, а не безпосередньо державних інвестиціях. При цьому, згідно документу, трансформація економіки України із сировинної в інноваційну є метою для довгострокової перспективи, на відміну від вказаної мети у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». Отже, в державі не передбачається спеціальна підтримка інноваційного розвитку промислових підприємств, без якої неможливо утримувати належний рівень конкурентоспроможності країни.

Крім того, в 2014 р. та в 2016 р. Урядом були прийняті рішення про припинення підготовки проектів нових державних цільових програм або внесення змін до затверджених цільових програм, що потребують додаткового фінансування з державного бюджету (п. 12 постанови Кабінету Міністрів України «Про ефективне використання державних коштів» від 11 жовтня 2016 р. № 710 [17]). Хоча такий підхід зумовлений політичною ситуацією в Україні, однак він суттєво стримує необхідний для суспільства розвиток.

У 2013 р. було схвалено Концепцію Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року [22], однак досі в Україні немає стратегічно важливих документів, на основі яких би здійснювалася ефективна економічна політика.

Таким чином, є підстави пропонувати такі напрями прискореної інноваційної реструктуризації промисловості України:

Насамперед потрібна модернізація згідно нових економічних та політико–адміністративних

умов концептуально–правової бази щодо інноваційного розвитку промислових підприємств. Для забезпечення концентрації державних ресурсів доцільним є ухвалення інтегрованої єдиної Стратегії щодо розвитку промисловості та промислових підприємств в Україні, одним з пріоритетів якої мала б бути інноваційна реструктуризація в промисловості для підвищення її міжнародної конкурентоспроможності, зокрема за рахунок ресурсів держави і зусиль державних органів влади. Відповідно, слід внести зміни до урядової постанови щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки [7].

На нашу думку, інноваційна реструктуризація промисловості загалом можлива шляхом запровадження комплексу економічних, інституційно–наукowo–технічних, організаційних та інших заходів, які мають забезпечити прогресивні інституційні, структурні та технологічні зміни в галузевій, міжгалузевій, регіональній, технологічній структурі промисловості за напрямом переходу на передову інноваційну технологічну базу, випуску інноваційної продукції, усунення структурних деформацій, а також підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів для роботи на підприємствах реструктуризованого промислового комплексу з метою забезпечення його інноваційного розвитку, конкурентоспроможності, інтеграції у світове виробництво, а також спроможності в умовах інтеграції та глобалізації розв'язувати основні завдання соціально–економічного розвитку та утвердження України як високотехнологічної держави.

Висновки

З урахуванням викладеного вище, пропонуємо запровадження в рамках вказаної Стратегії та відповідного плану її реалізації таких підходів і заходів:

1. Інвестування в інноваційний розвиток визначеного кола підприємств згідно з їх особливим комплексом потреб щодо підвищення інноваційної конкурентоспроможності, зокрема не за галузевим підходом, а за інноваційним потенціалом підприємств будь–яких галузей, у тому числі які є важливими для розвитку регіонів. Вважаємо, що наразі слід підтримувати не стартапи, чи стимулювати створення нових підприємств, а всебічно підтримувати вже існуючі промислові підприємства, продукція яких може бути кон–

курентоспроможною на європейському та світовому ринках. Це дозволить суттєво прискорити отримання економічних результатів.

2. Забезпечення розвитку кадрового потенціалу, з одного боку, визначеного кола промислових підприємств (в Україні загалом їх не так вже й багато, слід лише визначити, які з них мають належний інноваційний потенціал і підпадають під дію Стратегії за визначеними критеріями), а з іншого, – державних органів, відповідальних за реалізацію інноваційної промислової політики. З цією метою доцільним є запровадження в Національній академії державного управління спеціальної сертифікатної навчальної програми, що забезпечує, на відміну від традиційних освітніх програм, швидкість формування необхідних компетентностей. Натомість, для освітніх потреб підприємств подібну роботу можуть виконати інші вищі навчальні заклади, можливо на рівні регіонів. Такі кроки є реалістичними для їх виконання у найкоротші терміни.

3. Підтримка реалізації промислової продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. «Промисловий Інтернет речей» (Industrial Internet of Things) у світі стрімко розвивається. Його внесок у світову економіку, за оцінками Світового банку, до 2030 р. становитиме 14 трлн дол. США [1, с. 589]. Водночас Україна ще недостатньо використовує мережеві можливості в цьому напрямі. Мережевий підхід теж прискорює всі процеси та зумовлює синергію.

4. Фінансування заходів щодо створення і підтримки діяльності кластерів, які в сучасних мережевих умовах та глобальній конкуренції є безальтернативною відповіддю економічним викликам. Наразі вже є підприємства, які функціонують за кластерним підходом, тому слід використовувати вже наявний кластерний потенціал та забезпечувати його реалізацію на основі виявлених їх кластерно-інноваційних потреб. Одним із напрямів тут є посилення взаємодії та координації роботи підприємств на регіональному та місцевому рівнях. Загалом ключову роль у реалізації кластерної політики мають відігравати регіональні й місцеві органи публічної влади, а також агенції територіального розвитку.

5. Запровадження державного грантового фінансування проектів, які побудовані на співпраці між промисловими підприємствами та науковими структурами. Європейський досвід переконує,

що подібні стимули можуть суттєво прискорити інноваційні зміни.

6. Забезпечення суспільної підтримки політики інноваційної реструктуризації промисловості. Безумовно, ця політика має бути підтримана суб'єктами інноваційно-інвестиційних процесів – підприємствами, науковими, науково-дослідними та проектними організаціями, структурами науково-технічної інформації, стандартизації, охорони прав інтелектуальної власності, суспільством загалом, адже суспільство має розуміти, з якою метою суттєва частка державних коштів саме зараз спрямовується не на соціальні питання, а на розвиток економіки. Соціологічні опитування свідчать, що громадяни України психологічно готові до подібних кроків держави, адже серед основних проблем наразі в державі є безробіття та низькооплачувана праця, а отже й малі пенсії.

7. Задіяння існуючих науково-технологічних розробок. Статистичні дані щодо реєстрації охоронних документів на об'єкти промислової власності свідчать про таке. До державних реєстрів внесено понад 402 тис. охоронних документів, з них 81 % – на ім'я національних заявників. Зареєстровано 108,9 тис. (27,1 %) патентів на винаходи, 86,5 тис. (21,5 %) патентів на корисні моделі, 26,2 тис. (6,5 %) патентів на промислові зразки, 180,5 тис. (44,9 %) свідоцтв на знаки для товарів і послуг. В Україні надано правову охорону більш ніж 126 тис. знаків за Мадридською системою міжнародної реєстрації. Із загальної кількості патентів на винаходи понад 20 % видано на ім'я іноземних власників, з них 76,5 % – за заявками, поданими в Україні за процедурою PCT (Patent Cooperation Treaty) [1, с. 617]. Відтак, слід задіяти вже створений потенціал.

9. Нарешті, має бути повноцінне ресурсне забезпечення Стратегії й не допущення зберігання тенденції недофінансування програмних документів, результатом чого є їх низька ефективність (відбувається за рахунок недостатньої системності політик). Залучення коштів місцевих бюджетів тільки сприятиме вирішенню поставлених завдань. Також, на нашу думку, сьогодні не варто багато ресурсів вкладати у формування нової інноваційної інфраструктури, адже її вихід на продуктивний рівень потребуватиме певного часу. Це стосується й податкових преференцій, оскільки підприємства й так матимуть вигоди.

Запропоновані нами підходи, навіть не здійснюючи низки інших заходів, можуть забезпе-

чити бажане зростання інноваційної конкурентоспроможності вітчизняної промисловості, тому їх доцільно рекомендувати до розгляду урядовим органам та промисловій спільноті.

Водночас очевидним є той факт, що застосування запропонованого нами підходу може ускладнюватися появою таких ризиків та недоліків політики:

- неповне виконання запланованих заходів;
- відсутність належної координації дій відповідальних за втілення заходів;
- недофінансування заходів;
- імовірна поява корупційних дій тощо.

З огляду на це, перспективним вбачається дослідження ризиків щодо забезпечення прискореної інноваційної реструктуризації промисловості України та обґрунтування комплексу методів (механізмів) управління ними.

Список використаних джерел

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». – К.: НІСД, 2017. – 928 с.
2. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 308с.
3. Гусев В. О. Державна інноваційна політика як засіб розвитку національної економіки : навч. посіб. / В. О. Гусев. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 60 с.
4. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник/ Сергій Чистов, Анатолій Никифоров, Тамара Куценко та ін.; М-во освіти України; КНЕУ. – 2-ге вид., доопрац. і доп.. – К.: КНЕУ, 2005. – 316 с.
5. Державна служба статистики України: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%DO%BF>
7. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки: постанова Кабінету міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1056 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1056-2016-%DO%BF/print>
8. Економіка України : стратегія і політика довгострокового розвитку / В. М. Геець, В. І. Голіков, Б. Є. Кваснюк [та ін.] / За ред. В. М. Гейця. – К.: Фенікс, 2003. – 1007 с.
9. Єгоров І. Інноваційна та науково–технічна діяльність в Україні в контексті політики євроінтеграції: тенденції та проблеми / І.Єгоров, В.Грига // Наукові записки. – 2017. – Вип. 5–6(85–86). – С. 184–196.
10. Завербний А.С. Впровадження енергозберігаючих інновацій на промислових підприємствах як засіб підвищення їх конкурентоспроможності / А. С. Завербний // Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики : тези доп. III Міжнар. наук.–практ. конф. (Львів, 20–21 трав. 2010 р.): до 65–річчя каф. менедж. орг. / Нац. ун–т «Львів. політехніка» [та ін.]. – Л.: Вид-во Нац. ун–ту «Львів. політехніка», 2010. – С. 157–159.
11. Захарчин Г.М. Забезпечення конкурентоспроможності та розвиток організаційної культури: сучасна парадигма і прикладний аспект: монографія / Г.М.Захарчин, А.А.Теребух, Л.С.Лісовська – Львів: В-во НУ «Львівська політехніка», 2009. – 440с.
12. Козинський С. Проблеми реалізації економічного потенціалу України // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2005. – № 2. – С. 163–170.
13. Колісник М.К. Вплив виробничих інновацій на конкурентоспроможність промислово–фінансових груп у машинобудуванні: [Управління виробництвом: проблеми теорії і практики: монографія] / [М.К. Колісник, А.М. Ульянова] / за ред. О.В. Мартякової – Донецьк.: ДонНТУ, 2008. – 474 с.
14. Матеріали Парламентських слухань у ВРУ. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети / Матеріали Парламентських слухань у ВРУ. – 2010. – 520 с.
15. Матлак О.О. Провал структурних реформ в Україні: несприятливі вихідні умови чи неефективна політика? // Формування ринкових відносин: Збірник наукових праць. Випуск 16. Науково–дослідний економічний інститут міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. Київ, 2002. – С.86.
16. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління : монографія / Л.І. Піддубна. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 368 с.
17. Про ефективне використання державних коштів: постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 710 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/710-2016-%DO%BF>
18. Про наукову і науково–технічну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19/>

19. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки: Указ Президента від 21.10.2011 р. № 1001/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14092.html>
20. Про середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275–р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/document/249935963/RO275.doc>
21. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
22. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року : розпорядження Кабінету міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603–р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80>
23. Савченко К. В. Аналіз технологічної структури економіки України в контексті забезпечення економічної безпеки держави / К. В. Савченко // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 4. – С. 171–178.
24. Скворцов І.Б. Інноваційний розвиток підприємств як причина утворення інфляційного процесу і морального зношення основних засобів / І.Б. Скворцов, Л.П. Гринаш // Вісник НУ «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 704. – С. 101–107.
25. Стан розвитку науки і техніки: результати наукової і науково–технічної діяльності за 2016 рік : аналітична довідка Українського інституту науково–технічної експертизи та інформації Міністерства освіти і науки України. – К, 2017. – 92 с.
26. European Innovation Scoreboard 2017. – European Commission. – 2017. – 93 p.
27. Gross domestic spending on R & D. OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>
28. The Global Competitiveness Report 2016–2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>
29. The Global Innovation Index 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2017-report>